

OCENIANIE ARKUSZA POZIOM PODSTAWOWY

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Słodkiego, twórczego życia*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną –wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zad.	Odpowiedzi	Maks. liczba punktów	Punkty częściowe
1.	np. - zaintrygowanie czytelnika, - wskazanie zasadniczego tematu tekstu (talent, twórczość), - wprowadzenie do tematu, - wskazanie uniwersalności Biblii, - element przemyślanej konstrukcji wypowiedzi (łącność między pierwszym i ostatnim akapitem: wskazanie, jak należy postępować, by nie zostać straconym w biblijne ciemności).	2	1 (za podanie jednego uzasadnienia)
2.	B	1	-
3.	np. -twórczość „namaszczonych”: ma znaczenie dla całej ludzkości, posuwa cywilizację naprzód, ma wymiar mistrzowski, dotyczy problemów, - „twórczość przyziemna”: ma znaczenie dla danej osoby, jest widoczna w życiu codziennym, może cechować każdego, przejawia się w produktywności, plastyczności, kreatywności.	1	-
4.	np. ludzie wybitni w jakiejś dziedzinie nauki lub sztuki, grono uznanych twórców.	1	-
5.	np. - twórczość – pasja i ważny cel, - pomysłowość – praktyczność, ekonomiczność (tanio wyprodukować, korzystnie sprzedać)	1	-
6.	- przyjemność z robienia rzeczy pozornie niepotrzebnych, - przyjemność z pracy jako celu samego w sobie, - radość tworzenia, - ciągły rozwój, - uczenie się nowych rzeczy, - bogacenie intelektualne i emocjonalne, - przezwyciężenie rutyny, monotonii i nudy, - spełnienie, samorealizacja.	2	1 (za podanie dwóch korzyści)
7.	- efekt „ach” – zaskoczenie, zdziwienie, zaciekawienie, podjęcie wyzwania, - stan flow – „fala” lub „przepływ”; stan, w którym człowiek wykonuje nawet długotrwałe, skomplikowane czynności, nie mając świadomości upływającego czasu, nie czując zmęczenia ani zniechęcenia.	2	1 (za opis jednego etapu)
8.	- motywacja zewnętrzna (np. nagroda) niszczy wewnętrzną motywację i prowadzi do utraty zainteresowania czynnością, zabawa zmienia się w pracę, obowiązek.	1	-

9.	Czego potrzeba, aby długotrwale pracować bez zmęczenia, w stanie natchnienia, ekscytacji?	1	-
10.	np. - równowaga między poziomem posiadanych przez nas kompetencji a wymaganiami i trudnością zadania, - osiągnięcie spokoju, uwolnienie od lęku i cierpienia.	2	1 (za podanie jednego warunku)
11.	np. - kompozycyjną / porządkują wywód, - retoryczną / wprowadzają nową myśl analizowaną w akapicie, służą zaintrygowaniu odbiorcy.	1	-
12.	np. - intuicja pozwala przewidzieć skutki swoich decyzji, - pozwala podejmować mądrzejsze decyzje.	1	-
13.	- posługiwanie się formą l. osoby liczby mnogiej (wypowiedź w imieniu zbiorowości, odwołanie do odbiorcy), -posługiwanie się zdaniami oznajmującymi (zawierającymi informację), - powoływanie się na opinie uczonych, autorytety naukowe.	2	(1 za podanie jednej cechy)
14.	np. c. - czasowniki w trybie rozkazującym, - nakłanianie, zachęcanie do określonych postaw, zachowań.	1 (poprawna odpowiedź w obu częściach zadania)	-
15.	A	1	-

Temat 1: Na podstawie fragmentów utworów *Pospolite ruszenie* Wacława Potockiego i *Potop* Henryka Sienkiewicza przedstaw i porównaj postawy szlachty w obliczu zagrożenia ojczyzny. Jakie funkcje pełniły te obrazy szlachty w czasach, w których powstały utwory?

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

Punktacja
0 – 2

1. Wstępne rozpoznanie, np.:

- a. utwory dotyczą postaw szlachty XVII – wiecznej
- b. *Pospolite ruszenie* – barokowy utwór poetycki
- c. *Pospolite ruszenie* – scenka z obozu pospolitego ruszenia zagrożonego atakiem Kozaków
- d. *Potop* – powieść historyczna z końca XIX wieku
- e. *Potop* – opis bitwy o Warszawę w czasie najazdu Szwedów na Polskę w poł. XVII w.
- f. fragmenty zestawione na zasadzie kontrastu.

2. Postawy szlachty w świetle *Pospolitego ruszenia* Wacława Potockiego, np.:

0 – 6

- a. brak patriotyzmu
- b. brak bojowego ducha, męstwa
- c. upadek cnót rycerskich
- d. anarchia, brak szacunku dla władzy
- e. pycha, megalomania
- f. warcholstwo, pieniactwo (groźby pod adresem rotmistrza)
- g. niezdolność do wyrzeczeń dla ojczyzny
- h. awanturnictwo (obawy dobosza, że zostanie pobity).

3. Postawy szlachty w świetle *Potopu* Henryka Sienkiewicza, np.:

0 - 6

- a. religijność (msza przed bitwą, śluby)
- b. powszechna mobilizacja do walki (*morze ludzi*)
- c. oczekiwanie na poddanie się wroga do ostatniej chwili
- d. solidarne podjęcie walki przez różne oddziały
- e. heroizm
- f. uniesienie bitewne
- g. męstwo
- h. wzajemna mobilizacja w boju.

4. Porównanie postaw szlachty, np.:

0 - 3

- a. różne obrazy postaw szlachty w obu fragmentach

Pospolite ruszenie

- b. negatywny wizerunek
- c. krytyka nieodpowiedzialności pospolitego ruszenia
- d. niezdolność takich oddziałów do zapewnienia Polsce bezpieczeństwa

Potop

- e. pozytywny wizerunek
- f. wyidealizowany obraz pospolitego ruszenia
- g. pospolite ruszenie równorzędną wobec innych wojsk siłą obronną.

5.Funkcja obrazów w kontekście epoki, w której powstały, np.:

0 - 4

Pospolite ruszenie

- a. wyraz zaangażowania autora-prawdziwego patrioty
- b. krytyka nadużywania złotej wolności szlacheckiej
- c. dostrzeżenie przejawów rozkładu państwa
- d. przestroga przed zgubnymi skutkami anarchii i prywaty dla Rzeczypospolitej

Potop

- e. budzenie nadziei, „pokrzepianie serc”
- f. budowanie mitu kompensacyjnego
- g. ukazanie siły psychicznej Polaków, zdolności do mobilizacji w sytuacji krytycznej
- h. sugerowanie perspektywy walki z zaborcami.

6. Funkcjonalne wykorzystanie całości powieści lub innych utworów Potockiego

0 – 1

7.Podsumowanie, np.:

0 - 3

- przedstawienie postaw szlachty na zasadzie kontrastu;

- w „Pospolitym ruszeniu”- krytyka szlachty, głównie anarchii i niezdolności do obrony Rzeczypospolitej; w „Potopie”- idealizowanie szlachty, zwłaszcza heroizmu i ofiarności;

- różne obrazy postaw szlachty konsekwencją innych funkcji utworów w czasach, w których powstały.

<i>za uogólnienie trzech problemów</i>	3 p.
<i>za uogólnienie dwóch problemów</i>	2 p.
<i>za uogólnienie jednego problemu</i>	1 p.

Temat 2: Na podstawie podanych fragmentów powieści *Ludzie bezdomni* Stefana Żeromskiego scharakteryzuj głównego bohatera i jego konflikt wewnętrzny. Odwołując się do finału utworu, przedstaw ostateczny wybór wartości.

ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów) Punktacja

1. Wstępne rozpoznanie, np.: 0-2

- a. utwór powieścią psychologiczną; prezentacja psychiki Tomasza Judyma
- b. treścią fragmentów pobyt Judyma w Cisach,
- c. tematem rozterki bohatera związane z celem i sensem życia,
- d. podobieństwo fragmentów, uzupełnianie się.

2. Charakterystyka Judyma w świetle pierwszego fragmentu, np.: 0-6

- a. spotkanie Karbowskiego źródłem refleksji nad sensem własnego życia
- b. podziw dla urody, elegancji, gustu Karbowskiego
- c. poczucie niższości wobec Karbowskiego
- d. zazdrość
- e. dostrzeżenie bezwartościowości, społecznej szkodliwości utracjusza
- f. porównanie go do kwiatu tuberozy: piękny pasożyt
- g. tęsknota za odwzajemnioną miłością, kobietą z wyższych sfer
- h. odsuwanie myśli o pracy w zderzeniu z marzeniami o miłości
- i. dystansowanie się wobec misji lekarza, postawy idealistycznej
- j. zwątpienie w sens zaangażowania
- k. żal z powodu własnych niepowodzeń w życiu, niespełnienia.

3. Charakterystyka Judyma w świetle drugiego fragmentu, np.: 0-6

- a. praca w sanatorium, przyjęcia pacjentów trzy godziny dziennie
- b. motywacją do pracy trudne warunki mieszkaniowe, a nie tylko wewnętrzna potrzeba
- c. lekceważące myśli o chorych- *młodych zdechlakach*
- d. ekscytacja, oszołomienie życiem towarzyskim
- e. dowartościowanie się, awans towarzyski, zapomnienie o kompleksach
- f. odczuwanie pychy, próżności
- g. przemiana w lekkoducha, hołdującego modzie i pustej rozmowie
- h. świadomość anachroniczności, bezwartościowości takiego stylu życia
- i. uleganie urokowi życia wyższych sfer
- j. chęć obcowania z pięknem, zmysłowego odbioru świata.

4. Konflikt wartości, np.: 0-3

- a. odpowiedzialność za świat a prawo do samorealizacji
- b. praca, misja lekarza a miłość, osobiste szczęście
- c. miłość amor a miłość caritas
- d. poczucie obowiązku a pragnienie przyjemności, radości życia
- e. wrażliwość etyczna a pragnienia estetyczne
- f. tęsknota do wyższej sfery a krytyka jej oportunistycznego, pasożytnictwa
- g. uroda życia i piękno świata a poczucie pospolitości swojej natury.

5. Wybór wartości przez bohatera w finale utworu, np.: **0–3**

- a. rezygnacja z życia rodzinnego, szczęścia osobistego
- b. odrzucenie miłości kobiety
- c. poświęcenie się pracy dla najuboższych
- d. chęć spłacenia moralnego długu
- e. oddanie się walce z nędzą i niesprawiedliwością społeczną.

6. Funkcjonalne odwołanie do całości powieści **0–2**

(np. symbolika dzieł sztuki w paryskim muzeum, rozdartej sosny; odniesienia do biografii bohatera).

7. Podsumowanie, np.: **0–3**

- bohater tragiczny, stawiający siebie w sytuacji wyboru,
- wewnętrzne rozdarcie między marzeniami i pragnieniami a poczuciem odpowiedzialności za świat; indywidualnymi, psychicznymi potrzebami człowieka a obowiązkiem wobec społeczności;
- dylematy i chwile zwątpień źródłem prawdy psychologicznej postaci,
- zwycięstwo idealizmu, altruizmu, heroizmu etycznego.

za uogólnienie trzech problemów   3 p.
za uogólnienie dwóch problemów   2 p.
za uogólnienie jednego problemu   1 p.

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 9
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja, 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4